„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин.
на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, па жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплате и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 139. У Новом Саду у среду 7. септембра 1888. ГОДИНА XXIII.

РУШЧУШКИ АТЕНТАТ.

Пуцањ револвера у Рушчуку, обратио је и опет пажњу Европе на Бугарску. Опозицијонарац Киселов пуцао је на бугарског министра финанције Начевића и опасно га је ранио.

Да се ово није десило у једном од најнећих бугарских градова, но да је атентат био извршен негде на друму, нема сумње, да би софијски брзојав јавио, да је један од разбојника учинио нападај. Ал овако неће моћи ни господа у Софији тврдити, да је то разбојничко, а не политичко дело.

Но кад ће се већ морати признати, да је ово политички чин, нема никакве сумње, да ће нам софијски брзојави донети и другу „поуздану“ вест. Ми ту вест не морамо ни сачекати, јер је унапред знамо. Она ће гласити, е је доказано, да је Киселов атентан од Русије, да учини онако, како је учинио.

Русија је увек свему крива, па ће бити и сада. Ми смо само радознали, кад Русије не би ни постојало у свету, шта би се онда рекло. Или се зар мисли, да онда у Бугарској, па и Србији не би било незадовољства? Мисли ли се зар, да онда и краљица Наталија не би бранила своје право, но би мирно гледала, како се на њу товаре сви грехови, и како се казни — разводом брака?

Ми нисмо пријатељи атентата, јер они не воде цељи. Али тврдимо и то, да они нису никад чињени на основу туђег подбадања, а најмање за новац. Шта ће ономе новац, који меће главу у торбу и иде скоро сигурној смрти на сусрет? — Загледајмо у историју свију политичних атентата, па ћемо видети, да су их извршили људи занешени за какву идеју, а никада за новац. То ће се доказати и овом приликом.

У овај мах постаје сасвим извесно, да у Бугарској кува и ври и да је тамо највеће незадовољство против данашње владе. То је незадовољство и могло створити Киселова. Но то, што ће морати бити свакоме јасно, порицаће се и опет званично из Софије, а наћи ће се многи, који ће се градити, као да у то верују. У ствари пак вероваће у то најмање они, који ће се пренемагати као да верују.

Недавно су баш повешани у Бугарској неки народни посланици, а из Софије је чињено све могуће, да се о томе што мање говори. Но то је баш тим значајније. Сад баш неће нико веровати, да су ти људи били прости разбојници. Сад баш оне „разбојничке чете“ по Бугарској добијају други вид.

Ово што се данас у Бугарској догађа, догађало се увек на истоку, кад је народом владало велико огорчење и кад је био устанак на прагу. Ово је претеча народњег гњева, који већ избија на површину.

Ова форма у којој почиње у Бугарској народно незадовољство избијати на површину, није заиста похвално, али се може разумети. Стега је у Бугарској огромна; влада за најмању маленкост сатире своје противнике и у таком случају изазива једна грубост и суровост — другу.

Револвер Киселова имаће по свој прилици замашне последице. Као увек у таким приликама, почеће влада да сумња на све своје оштре противнике, те нешто из страха, а нешто из невољаштва, гледаће да их увуче у зло. И то ће онда поучити све одлучније људе, који не ће и не уму да се повију, да ту сад значи или или, и то ће само погоршати ствар.

Има још једна могућност, а та би била, да пуцањ Киселовљевог револвера пробуди владу и кнеза из њихових илузија и покаже им, да се овако, како се данас чини у Бугарској, не може више. Али тешко, врло тешко да ће они делом показати, да су то увидели. Бојали би се, да ће им се то рачунати као страх, а сматрали би, да је то опасно.

На сваки начин изгледа, да је у Бугарској сувише натрујено, изгледа, да су странке сувише огорчене, а да би ма која од њих могла ударити натраг, те да се ствар може решити и изгладити без велика чуда и покора.

Нови Сад, 6. септембра.

У ваше новина било је, да је за последњих дана била у Бечу конференција, на којој је било политичара и с оне и с ове стране Литаве, а на којој се већало како да се удеси заједнички рад против данашњег дуалистичког устава. Сад и једно писмо из Беча ту вест потврђује. Нарочито се ради на томе, како да се сузбије мађарски и пруски уплив на аустријску политику. За то треба радити да се данашњи дуализам измени, те да се даде свима крајевима ове монархије њихова историјска автономија, а свима народностима најапсолутнија и најнеограниченија равноправност. Као што дознајемо, основаће се и лист у Бечу, који ће јавно заступати то начело.

Румунија и Русија.

(Нарочити извештај.)

Букурешт 4. септембра.

У овдашњем дневном листу „Adverul“-у, који издаје господин Александар Белдиман, један од најбољих политичара у земљи, а чији је син посланик у Београду, изашао је значајан чланак под именом: „С киме да идемо?“, а у ком се чланку одлучно вели, да Румунија са Русијом и само са Русијом мора ићи. Чланак је изазвао овде велику узрујаност, те зато држим, да неће бити згорега, да вам најважнија места из њега саопштим. Међу осталим вели се у том чланку:

„Ми имамо за суседа државу, која данас броји 105 милиона становника, а после 30 година, може бити, да ће и 150 милиона бројити. Не гледећи на материјалну моћ те државе, чврстим држањем уз веру, страстним родољубљем и постојаношћу националних и аутохтоних установа она је и морално тако ужасно јака, да се не може ни једна јавропска држава с њоме мерити. Та држава је Русија, једина држава, на коју нас и прошлост и будућност упућују. Опасна је заблуда краља Карола, што живи у илузији, да ће моћи на страни Немаца на бесарапским пољима набрати лаворика. Само онај Румун, који не зна историје своје отаџбине, не зна, да ми за своје национално, политично и економско ослобођење имамо да захвалимо трактатима: Кучук-кајнарџијском, акерманском и једренском, трактатима, које је победоносна Русија наметнула побеђеној Турској. Баш и онда, кад би се рат, у ком би и ми против Русије стојали, незгодно по Русију свршио, ми би само навалили тиме на себе грех, а то би повукло за собом за 10, а најдуже за 20 година нашу пропаст.

Ми, који хоћемо, да нашу народност, наш језик и нашу независност очувамо, ми, чији предци почивају у овој земљи а не у Немачкој, ми одбијамо противруску политику, коју немачки агенат, који седи на румунском престолу, хоће земљи да наметне. Руски цар нема интереса, да уништи православну државу, коју су његови предци спасли. Ми смо браћа у крсту. Ми имамо заједнички смер. Ми и Словени и други народи на јевропском истоку припадамо источном свету. Ми немамо ништа заједничког са германизмом. Велики национални владари наше прошлости волели су да се погну и под турски јатаган, само не под јарам римско-немачког царства. Ми не можемо да напустимо нашу националну и традиционалну политику за љубав једном туђину, који нема ничег заједничког с нама. Ми нећемо ни туђина краља, ни туђу политику. Питајте сав народ, и он ће вам једнодушно одговорити: Ми нећемо да се боримо уз непријатеља нашег и наше вере. Румунија треба само онде да стоји, где се виј застава источног православља, јер су само под том заставом наши народни јунаци румунске војнике к' победи водили.

Зар сами себе да негирамо?

Приликом доласка Њ. Величанства краља у Беловар привео је вел. жупан беловарско-крижевачки г. Буде пл. Будисављевић изасланства жупанија и градова, те је ословио Њ. Величанство овим уводним речима:

„Ваше цесарско и краљевско апост. Величанство! Отчинска брига за неодољиву спремност и вештину наше војске доводи Ваше цес. и краљ. апост. Величанство у средину хрватскога народа . . . . . .“ На то надовезује „Србобран“ ово: „Овде не имадосмо на уму, да цео поздрав пресветлога жупана г. Б. пл. Будисављевића репродуцирамо, ког је он у име изасланика становништва жупанија загребачке, вараждинске, пожешке, вировитичке, беловарско крижевачке с градовима Сиском, Карловцем, Петрињом, Костајницом, Вараждином, Пожегом, Бродом, Беловаром, Копривницом и Иванић-тврђом на Њег. Величанство управио.

Овде нам је дужност као гласилу народа српскога у Троједници, да се осврнемо на увод овога поздрава, да је пресветли вел. жупан г. Б. пл. Будисављевић као Србин и вел. жупан поздравио у име хрватскога народа, те у овоме поздраву нигде се не сећа нити представља Њег. Величанству и народ српски ових краљевина, кога доста имаде, не само у његовој жупанији, већ и у оним другим жупанијама и градовима, чије је изасланике пресветли жупан пред Њег. Величанство

ЛИСТАК.

МОДЕЛ.

Написао Л. Толнаји.

Са нервозном виком, као што то обично раде младићи, који су без бриге у богатству одрасли — јурне у лепу, чисту собу млади сликар, који је већ стекао лепа гласа.

— Мати, ти ваљда већ и по други пут доручкујеш? Чорбе? Каква дивна чорба, са јајима. Наравно то је за старога?

Једним покретом седне за сто.

— Знаш ли ти, да човек са тако јаком чорбом доживи деведесет година? Паметан ти је човек тај стари бравар. Пази ти тај, шта ће јести. Коме ће оставити своје милионе? Како га цене и узвишавају! Сваке недеље ново одликовање. Чудновато! Браварски момак, мали браварски момак, па полак вароши управља. Је ли код куће?

— Код куће је, синко. Костобоља га баш изеде. Сама кожа и кост. Не може човек с њим да влада. Раче као во. Проклиње бога, који сваком здравље даје, само њега направи богаљем. Не види, не чује, по цели дан се на дивану пресавија као црв. Топло пролеће, а његову собу морамо да грејемо. Кад иду у подне раденици из фабрике, заповеди, да га однесу к прозору, па гледи оне издрпане људе. Завиди им, што су здрави, срећни и прија им јело. Зашто нисам остао међу вама? — јада се — чашу пива, комад хлеба! Одузми ми, боже, све оно, што си украсти допустио, па ми поврати снагу, вољу, и ништа ти не треба. Ако је такав јадник свако, што се из ничега обогатио, — онда — — синко, не тежи за богатством.

— Долазе ли сада старцу господски просијаци?

— Ни они већ не могу да загреју смрзнулу му крв. До сада му се допадала комедија, да пред њим плачу, лажу, на колена падају, да га као бога обожавају, руке му љубе: а сад видим, ни то му не треба. Наситио их се већ! Заповедио је, кад-год ко дође, да му кажу: господин се извезао некуда.

— Мени би, мати, баш сада требао господски просијак.

— Има их, сине, овде сијасет!

— Али ја бих волео видети, када плаче, пресавија се, лаже, удара челом о патос. Таково што не уме тако добро радити плаћени модел. Министар је наручио дивну слику: „Господски просијаци.“ А за тако што нећу добити добре моделе. Мени треба просијака из виших кругова. Ох, кад бих нешто добио и каквог министра, који је просијак! На улици читав краљ, коме свако завиди, па тај овде грли ноге једног бравара, само да га спасе; који је приликом аудијенције горд, мислиш, нико му раван није, а овде плаче као мало дете, моли га као бога, да му да комад хлеба, издрпану какву капу. Кад бих таково што добио!

— Шта ти мислиш сине, тако ти бога! Како би ти тако шта говорио?!

— Било их је. Чуо сам, да их је било. Гори просјаци од самих просијака, а охоли не може охолији бити. Ала, кад бих таког просијака сасликао!

Поред њега бих волео метнути и којег писца, јер их има. На жалост, на жалост има их таквих. Волео бих и правог каквог посланика-просјака, који сваком свечаном приликом бриљира у старом мађарском оделу, а овамо долази босоног, у просјачком оделу. Има их, има! Ко ужива сада браварову љубав? Ко зна најбоље говорити онако, као што бравар воле? Једном речи, волео бих добити правог лукавог господског просијака. Нећу доћи до модела. Не бих ни то марио, кад бих добио каквог одличног глумца, који се по цели дан воза овамо-онамо, гаваљерски ти се свуда понаша, карта се, води љубав, прави се великим господином — па тек крадом сврне овамо на стражња врата, плаче, декламује, и као Кориолан, показује ране, што је у крчмама добио. А не бих најпосле ни то марио, кад бих добио каквог одличног грађанина, који је код куће благородни господин; пред народом: брат грађанин. Видео сам В. Удрика више пута, да се амо упутио — је ли долазио овамо? И он би био згодан за модел. Долази ли и сада?

— Ох, како да не, сине мој, но старац се и њему извезао. Био је богме овде о новој години — сав издрпан: извезао се; био је овде на старчев имен-дан: извезао се; кад смо добили гвоздену круну: извезао се; кад смо добили звезду Гргурову: извезао се. Сав се разгоропадио на ходнику, тражећи, да уђе унутра; молио ме је: слатка Галовице, делићемо! Наравно нисам га пустила унутра, јер сам знала, да овде већ ништа добити неће. Треба нових просијака, стари просијаци већ не завиде старом бравару. Нов просијак, али мудар, лукав, одличан, министарски саветник, велики жупан и у опште што знатнији људи — јер прави просијаци не вреде ништа — какав вешт, нов просијак би много вредио. Тај би донео апетит; одмах би боље видео, јер увек види, кад хоће, тај би му као руком однео са стране пробадање — можда би га добро забављао. То би требало. Звони неко. Дед да видим, ко је. Ако је молилац — то ће и бити, звоњење му показује.

— Не би-ли, мати, и ја могао одкуда посматрати. Не би-ли се могао сакрити где-год у старчевој соби?

— Намислила сам нешто, сине. Говорићу са старцем, да ти треба просијачки модел, па нека ти допусти, да кроз отвор, кроз који му обично дајемо новине и писма, кад је болестан, те да оданде посматраш.

— Изврстна мисао.

Послужавка оде у ходник.

Смеђ човек, висока стаса, са наочарима, у цилиндру стајао је пред вратима.

— Молим да пријавите В. Удрика. Одличан грађанин. — —

Посетилац преда са посетном картом уједно и драгоцени украс.

— Слатка Галовице! — ја треба неодложно данас да се разговарам — није, није се извезао — видео сам га на прозору — треба ми да говорим са благородним господином.

— Пријавићу, молим, изволте донде неколико тренутака причекати.

Блед, црномањаст, сав згрчен човечуљак лежао је на дивану; час по јаучући.

— Зима ми је, овде нема ватре — наложите ватру. На пољу су већ ходали људи.

— Та ви ћете мене убити. Смрзнућу се. Умрећу од дугог времена. Увек пада киша, увек!

привео и представио, те и у име њихово Њ. Величанство поздравио.

Да је такову веома важну формалну погрешку у таковој прилици учинио који од жупана хрватске народности — нама би, истина бог жао било, да се пред узвишеном владаочевом особом прећуткује цео један народ ових земаља, који за владаоца и ове земље великих заслуга имаде, ал би ми ту погрешку извинили његовоме велико-хрватскоме шовинизму и мржњи према свему што је српско. Ал да је такову погрешку учинио велики жупан г. Б. пл. Будисављевић, син народа српскога, који у свом приватном животу не допушта ни једном Србину да је већи Србин од њега, који је члан српског народног сабора, па ако се не варамо и члан „Срп. клуба“ на тројединачкоме сабору — то нас боле, и ми смо љубопитљиви чиме би Србин Буде пл. Будисављевић могао оправдати ту погрешку, да је у овакој важној прилици и пред узвишеним владарем прећутао народ српски ових краљевина.

Пресветлом г. Б. пл. Будисављевићу биће добро познато како је Србину некад тешко било, када му је туђин име српско презирао и ружио. Још и данас нису залечене све ране са убода оних стрела, које се некад (а још и сада по кад кад) одапињаху против свега што је српско. Зар да још доживимо, да наши рођени Срби себе и народ свој притајују, па још онде, где треба громко и гласно да се чује и знаде да у овим земљама . . . „Срб још живи и да је јунак.“

Ако смо тако ниско пали у српској свести, да себе и своје народно име притајивамо, да сами себе негирамо — онда с киме и с чиме ћемо побијати оне наше противнике, који тврде, да у Тројединици Срба нема. Када сами себи гроб копамо — с каквим правом можемо од другога за нас живота тражити?“

Главна скупштина „Матице Српске“

31. августа (12. септембра) 1888.

Извештај управнога одбора о свом годишњем раду.

(Свршетак.)

Милан Ђорђевић, трговац у Перлезу, исплатио је оних 500 фор., што их је отац му Сава Ђорђевић, трговац из Перлеза, оставио био „Матици“ као легат.

По одлуци скупштинској исплаћен је интерес у износу од 900 фор., који су фонду текелијином дуговали на главницу од 3000 фор. Коста Димић и жена му Сара, који су своју кућу, под поп. бр. 795. у Новом Саду, уступили после смрти своје „Матици.“

Штедионица у Вуковару ,послала је и ове године прилог од 50 фор. од своје дотације на просветне цели. На том поклону изјављена је захвалност.

Са куће М. Трандафилке у Н. Саду под бр. 883. збрисани су на основу добивене дозволе од кр. финансијске управе у Сегедину, дугови од 6000 фор. и 1747 фор. који су књижени били у корист ерару.

По одлуци скупштинској „Матица“ се преселила у своју кућу. Доста је времена, труда, муке и трошка стало док се та сеоба извршила, али је бар „Матица“ сад сијнула у новом, лепом облику, који ће се сваком допасти. Дај боже, да освећењем новог стана сијне и нова срећа „Матици.“

Кр. финансијска управа у Осеку одбила је молбу овога друштва, да фонд Петра Класановића не плати наследну пристојбу, и наредила је, да се та пристојба у износу од 253 ф. 25 н. а. вр. исплати одмах кр. порезном стању у Илоку, јер ће се иначе та пристојба наплатити овршним путем. Према томе стању ствари морала се споменута пристојба исплатити, али је против тога платежног налога поднесен призив кр. уг. финансијском управном суду у Б. Пешти.

Управни одбор слоб. и кр. вароши Н. Сада на призив овога друштва ослободио је фонд Софије Пасковићке од плаћања наметнутог јој пореза на камате у износу од 248 ф. 62 н. и 21 ф. 76 н., али је против тога учинио призив кр. порески надзорник.

У погледу наплате легата Марије Харишеве из Земуна у износу од 1000 фор. воде се преговори са пуномоћним заступником Харишевих наследника. „Матица“ тражи да јој се плате и камате на тај легат од 23. јула 1873., као од дана смрти тестаторкине, а заступник хоће да плати само трогодишњу камату по 6%.

На молбу овога друштва упутио је кр. срески суд у Митровици тамошње кр. порезно звање, да исплати легат од 200 фор., који је оставио „Матици“ Павле Јеремић из Манђелоса.

На приговоре, које су управним одбором изаслани стручњаци учинили на рачуне, које су за г. 1885. водили извршиоци последње воље Марије и Јована Трандафил Паја Гостовић и Ћира Поповић, изрекао је кр. судбени сто у Н. Саду пресуду, по којој су споменути рачуни пронађени за исправне.

Кр. судбени сто у Н. Саду, као оставинска расправна власт, издао је одлуку у предмету оставине пок. Јована и Марије Трандафил, по којој између осталога предаје „Матици“ као руковатељци „завода Марије Трандафилке, за српску православну сирочад“ све покретности у смислу тестамента овоме заводу намењене, даље готовину у новцу, која се после ње у своти од 2376 ф. затекла и остатак уложне књижице од 13,000 фор. који по одбитку ексекутивним путем наплаћеног потраживања Луке Јоцића сада износи 4134 фор. У погледу предаје готовине новца и уложне књижице поднесена је молба судбеном столу ради асигновања истих на исплату.

Осим тога предао је судбени сто споменутом одлуком својом „Матици“ на руковање све неспорне оставинске непокретности, а на име куће под бр. 873., 36 и 863 у Н. Саду, које су извршиоци тестамента још 16. (28) јануара 1887. „Матици“ предали у фактичан посед; даље, кућу под бр. 9—10 у Н. Саду и 44 $^{596}/_{1600}$ јутара орање земље уписане у грунт. зап. бр. 3771 вароши Новога Сада, али ту кућу и земљу с тим ограничењем, да право доживотног ужитка на исте непокретности припада у смислу тестамента покојничиног Луки Јоцићу. Грунтовни препис свију тих непокретности наредиће суд онда, кад се буде одмерила наследна пристојба.

За расправу оставине пок. Ракиле Манојловића рођ. Белеслијинове одређено је било рочиште у Суботици, али се та оставина том приликом није могла расправити. Из те оставине припада „Матици“ легат од 5000 фор. на ту цел, да се оснује засебан фонд, који ће се капиталисати донде, док не достигне своту од 10,000 фор., па ће се онда отуд издавати стипендија једном ученику Србину.

У погледу штампања „Књига за народ“ из задужбине Петра Коњевића прихваћена је понуда књижаре Браће М. Поповића као најповољнија и најпробитачнија од свију. По тој понуди примила је споменута књижара, да о своме трошку издаје и растурује „Књиге за народ.“ Од сваке свеске даје 600 комада бесплатно за чланове матичине, ако више устреба, уступа комад по 6 новчића.

„Матица“ је приредила у споразуму са српском православном црквеном општином новосадском, српском великом гимназијом, српском вишом девојачком школом и народним основним школама свечан шестнедељни парастос никад непрежаљеном пок. дру Ђ. Натошевићу, председнику „Матице Српске,“ а тако исто приређени су и годишњи парастос народним добротворима Јовану Трандафилу и Марији Трандафилки.

Шиљана су више пута разјашњења на примедбе, које је министарско рачунарство учинило на рачуне, вођене о фонду Петра Костића за г. 1885. и 1886.

Вапредни посао око смештања књига и уређења библиотеке у новим просторијама поверен је уз месечну награду Новаку Радонићу, потпредседнику књижевног одељења.

На поклон су послане књиге матичине: Књижевном словенском друштву „Славији“ у Прагу, Словенском академском друштву у Липисци и Винодолском учитељском друштву у Новоме.

На захтевање земаљског кр. угар. статистичког звања у Б. Пешти, послати су му тражени податци о „Матици“ а тако исто и друштвени „Летописи.“

Управним одбором и скупштином одређени рачунски прегледачи прегледали су све рачуне за год. 1887. и о томе се подносе скупштини посебни извештаји.

Благајница матичина прегледана је изненадно више пута и увек је нађена у највећем реду.

То је у главноме рад управнога одбора, а о управном, рачунском и другом пословању подносе се славној скупштини посебни извештаји и предлози.

ДОПИСИ.

Вел. Бечкерек, 4. (16.) септембра. (Забава у корист породице † Мите Поповића. — Избор учитеља. — Избор свештеника и владика Бранковић.) — После смрти песника и родољуба Мите Поповића и Бечкерек је хтео учинити нешто од своје стране, да се бар колико толико одужи и признање ода покојном Мити Поповићу. Како у нашим певачким друштвима растројство влада (о чему ћу вам у идућем допису јавити), то је трговачка омладина узела на себе бригу око те забаве. Забава је лепо посећена била, песме су певачи добро отпевали, и наш уважени др. Емил Гаврила држао је леп говор. По одбитку трошкова остало је чистих 30 фор. прихода, које је удовици покојног Мите достављено. Дакле и Бечкерек је учинио колико је могао. Овом приликом на жалост имамо да се потужимо и на видик изнесемо својствену црту наших „браниковаца.“ И заиста, су сви они једнаки, па били они у Н. Саду, у Бечеју, Пешти или Бечкереку. И тамо, где је само један, и тај један или из злобе или из пакости мора да узме на себе улогу потказивача.

Поменуту забаву приредила је омладина а наш вајни „бравиклија“ др. Милош Ђорђевић, тај камелеон прве врсте, који је све могуће боје и начела променуо, оговарао је на дотичним местима трговачку младеж која је узела на се назив омладине. И то наравно није остало без утицаја, јер кад је доцније занатлијска омладина приредила забаву, а она је уместо „омладина“ употребила реч „младеж.“ То је дело тог делије, који је пре четир године приликом избора за угарски сабор Србима из петиних жила препоручивао абстиненцију натерујући воду на Тисину воденицу.

Пре три недеље обавили смо избор учитеља. Изабран је честити мокрински учитељ Душан Поповић, овим избором можемо бити задовољни, јер осим ваљане учитељске спреме г. Д. Поповић разуме се и у музици.

Скоро ћемо имати и избор двају свештеника. Уверени смо, да ће свесни бечкеречани стеченим горким искуством сада бирати онаке људе, који ће бити достојне слуге цркве и народа. Та на жалост ми бечкеречани нисмо ни запамтили свештеника, какви су по другим општинама а сада нам се даје прилика, да покажемо, да смо заслужни и бољих свештеника, али ми већ напред зебемо сећајући се нашег епископа владике Бранковића. Ту се са правом може казати, да, кад-год су бечкеречани њега хлебом он је њих каменом.

Но идемо да видимо. —сак.

Вести из места и са стране.

Штампарска парница противу генерала Трајана Доде. Наш јучерањи брзојав у овој ствари, којег нам је послао „Кор. биро“ није тачан у толико, што суд није дозволио, да Јован Етвеш, заступник генерала Доде изговори одбрану. Пошто генерал Дода није дошао, није се дозволило ни његовом адвокату да говори. Етвеш је уложио ништавну жалбу. По штампарском закону, мора генерал Дода сад платити судске трошкове и глобу, ал ако докаже да је био болестан, не могу га затворити, но се има расписати нова расправа најдуже у току три месеца. Генерал Дода је осуђен због „дражења против (мађарске) народности.“

Једна конфискација новина. „Пешт. Лојд“ доноси по „Немзету“ вест, да је полиција у Загребу број „Обзора,“ у коме се у уводном чланку говорило о догађају у Беловару, конфисковала а уједно одмах и уредника затворила. То није најпосле никакво чудо у Хрватској, али се чудимо од куда да у Пешти знаду каква је садржина била конфискованог чланка. Остављајући за истинитост речи сву одговорност „Пешт. Лојду“ односно „Немзету“ доносимо од речи до речи оно, што вели „Пешт. Лојд“ да има у том чланку. Дакле: „Пешт. Лојд“ вели: „У чланку се вели, да су краља завели његови хрђави саветници, те је изазвао онај призор. Словени волу Русију и волеће је увек, као и Баварци и Саксонци што волу Немачку. Што више — вели се даље — угушују наше осећаје, тим је све горе, јер нас тако гоне на потајно делање, које се не може друкчије свршити, осим да ти наши осећаји не избију једном с елементарном снагом па површину.“

Eljén der Móric Pal. Белешка, коју смо под горњим насловом донели у јучерашњем броју „Заставе“, као што смо извештени, била је неистинита и погрешна, те сажаљевамо, да је као лажна ушла у лист.

Велика несрећа на мору. У јужној Америци догодила се на мору велика несрећа. Лађа „La france“ пловила је великом брзином према лађи „Südamerika,“ која је била у заливу и заринула јој се у ребра. „Südamerika“ је потонула. На њој беху 300 путника и 67 морнара. 65 људи, поред свог напрезања, не могоше се спасти.

— Не пада, благородни господине. Данаске је диван пролећни дан. Један посетилац моли, да га пустите к себи.

— Пусти га, ма ко то био, јер уби ме дуго време.

У пространим собама грдна огледала, при ногама им јужне биљке; по зидовима слике, живи и умрли министри, у различитим формама. Са стране скупоцена библиотека, књиге у дивот-повезу.

— Шта си ми донела? Данаске се нећу извести, данас хоћу краљ да будем — ваљао се по дивану згрчени човечуљак — хоћу да видим јаднике, па да заборавим своју беду и јад. Шта, зар нема више просијака? Ти си ми отерала све моје тице, а набавио сам им опет једну мрвицу, пусти унутра моју тицу. Хоћу да се забављам. Је-ли ми жена код куће.

— На скупштини је.

— Онда га пусти унутра, који ме тражи. Ко је то? Посланик? глумац? писац? велики жупан? председник? Набавио сам мрвицу, пусти ми тицу, хоћу да се забављам.

— Благородни господине, прво бих вас нешто понизно замолила.

Болесник упре велике своје очи на жену.

— Син ми је, благородни господине, сликар, сад израђује велику слику министар-председнику.

— Пусти унутра тог посетиоца.

— Зато бих молила, ваше благородство, да би могао посматрати кроз овај отвор, јер тражи просијачки модел, господског просијака. Хоће да га преслика.

Грчевитом живахношћу скочи болесник са дивана.

— Шта је то? Шта хоће твој син? то је величанствено! Модел господског просијака? Но где ћемо га узети? Ко је то напољу?

— В. Удрански, онај пропали богати звоноливац. То је онај молим понизно, што је био посланички кандидат, којега су на рукама носили, и оданде је држао говоре, он је имао палате, а данас сутра неће имати ни пребијене крајцаре, јер све је потрашио частећи друге, само да би још већим господином постао. Згодан би био за модел мом сину.

— Чујеш, Јулка, ово је дивна мисао. Види молим те, већ добијам апетит, могу да дишем, — пусти га.

— Могао би учинити благородни господин, да све игра овај молилац, јер зацело долази опет да моли.

— Да се пропали овај човек покаже у својој правој боји, те да га мој син што боље може видети.

— Пусти га, Јулка. Где ти је син, је-л' овде?

— Бакљаду је дао приредити себи у почаст, па је са доксата своје палате говорио — била сам тамо. Овде ми је син.

— Пусти Удранског.

— Жена му се дружила са грофицама, а овамо је била ситарева вћи, а вћи му — шта хоће један грађанин? Добро му очитајте лекцију.

— Доведи амо тог човека и реци свом сину да гледи кроз отвор. Одведи ме на постељу, да могу све добро видети. Свињо, шта ми стискујеш тако руку? Зар ми не умеш ногу подићи. Видиш-ли, ноге су ми изнемогле! Метни ми један јастук под главу. Тако! А сад нека дође. Чекај још мало! Дршћу ми ноге.

После неколико минута уђе В. Удрански. Поклони се, као пред каквим владарем.

— Добро дошао Венцле. Молим те, седи код астала. Не видим добро. Окрени се према орману за књиге, па гледај тамо на онај отвор. Тако те видим, и чујем ти речи.

Посетилац није знао, да ли је смејање или плач, што се чуло са постеље. Но чинило му се, да је смејање. Полудео је овај матори бравар — гунђао је у себи после испрекиданог смејања.

— Новаца би требало, Венцле, је-ли? Жао ми је. Шта ће теби новац? Та ти имаш у царској улици три палате.

— Продао сам их. Пет хиљада форината — само пет хиљада — истекао рок.

— Та ти се давао велике ручкове приликом избора. Кажу, да си 40—60 хиљада потрошио.

— Покрали су ме. Кад би хтео бити тако милостив те пет хиљада . . . .

— Љубимце си своје држао са грофовским сјајем. Венцле то једе богме новац!

— Безобразна лаж. Јелте, могу се надати, пет хиљада — истекао рок . . . .

— Бакљаду си дао себи приредити, — а то богме кошта силних новаца, Венцле.

— Опште поверење — то је приредило. Истиче ми рок, треба ми пет хиљада — молим!

— Твоји су људи приредили, али ти си платио. Говоре су ти држали, Венцле, — а то богме стаје много новаца, Венцле. Новаца ти не могу дати, сад сам купио једно добро. Славили су те.

— Клевета! до последње речи Само пет хиљада, — то бих молио!

— Молим те, ва онај отвор, тамо гледај ти иначе ти не чујем ни једне речице — и гласно се засмеје велики господин. Грдне си дугове направио овде, у Бечу, и свуда где си само могао. Ужасне камате ждеру новце, Венцле мој. Живео си као какав цар. А мој Венцле, то поједе силан новац! Венцле, ти си јео, пио новац. Шта си хтео? Ишао си по скупим купатилима, живео си тамо царски, а то ждере новац Венцле. Зашто си хтео бити посланик, Венцле? Магарац си за тај посао Венцле. Лиј звона, Венцле. Треба људима добрих звона, Венцле, а не твојих лудих говора. Не чујеш, шта велим. Гледај на отвор. Незнам, зашто се мораш смејати, Венцле. Ишао си у посланства, у Париз, Праг, а то све кошта силних новаца. Лиј ти звона, од доброг материјала. Тога треба држави, Венцле. Новаца? Не могу ти дати. Ја имам само мрвица, њих чувам за моје врапце. Ти си био орао, Венцле, ти си прождерао цео хлебац. Лиј звона, Венцле, и то што више, при том још и од доброг материјала. У том се разумеш, окани се послаништва и мудровања, кад ниси за то, нека раде то они, који се у том разумеју. Лиј звона, Венцле! Луд, луд посао, гледај тамо на онај отвор. Не могу да се уздржим од смејања. Нисам се скоро толико смејао. Луди Венцле, ти — —

— Шта је то тамо? Ко је то тамо? Ко гледа оданде? Оданде гледа неко. — В. Удрански пође према отвору.

— Један сликар. Видиш ли луди Венцле, толико ти је пута изишла слика у Стиксу, Блату, Кикирики-у, Иштоку, да те и ја сад дајем пресликати. Тамо код отвора је сликар, треба му модел. Захвалиће ти, што си му учинио ту љубав, те седео.

Вика, ларма испуни собу, слуге дојуре у собу на ларму и изгурају разбеснелог молиоца.

— Лиј звона, Венцле — тај ти добар савет дајем, само звона — чуло се цереканье. Хвала ти боже, на овом лепом тренутку. Дајте ми да једем и пијем, добио сам апетит. Сликару! Покажи после тај модел и мени. Венцле, Венцле, ох, ти луди Венцле. Лиј звона Венцле — ха, ха, ха!!

У Будимпешти. —ф.

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

Атентати.

III.

Са тешком муком дошло се је дакле до скупштине. Са својом „мудром“ политиком управа је притерана у ћор сокак. Нико од њених присташа, није могао имати право гласа на овој скупштини, јер осим наших 170 акција, ни једна није у прописаном року од 8 дана пре скупштине, депонирана. Но г. повереник сигурности на овој скупштини, несвршени правник, седамнајстогодишњи супленит гимназије Карловачке, начелник овог града г. Јован Милић, чека депутацију да га у седницу позове. После узалудног чекања од четврт сата, отправља се депутација, у лицу послужитеља ове штедионице. Након нужне промене у тоалети и тачно уштудиране достојанствености, свога високчајшег лица, слатко и љупко гипкајући се ушета њихово лордовство, и по упутству г. управитеља, заузима председничко место. Г. управитељ отвара скупштину — наглашава да ју је сазвао ли по заповести сл. кр. судбеног стола, (г. „кнез“ узврпољио се рад би коју да рекне, ал се још штимава) моли да се изабере председник и перовођа.

Бирају се једногласно г. Јован Савић за председника а г. др. Гига Авакумовић за перовођу. Г.г. др. Ђорђе Красојевић, Јован Лазаревић и М. Зоричић за оверовљење записника.

Затим поново устаје г. управитељ Јанковић, те — наместивши цвикер — чита неку изјаву сл. управе. У истој се спомињу протестанти неки и тврди се, да су сви акцијонари који су овде, своје акције правно изгубили, (сигурно и они који су већ уплатили по акцији 25 ф.) да је ово скуп акционара без гласа и да је ова скупштина ништава и незаконита. Према горњој изјави морали смо очекивати, да ће због тих „препона“ сл. управа — после овог прочитаног протеста — одма своје шешире пограбити и из ове „незаконите скупштине“ удалити се; јер својим говором, одбраном, давањем извештаја и утицањем у даљи ток дебате, санкцијонира она закључке скупштинске и у најбољем случају постаје сукривац свију тих незаконитости и неправилности.

Но догодило се то све друкчије. Госп. управитељ заборавио је и за тај случај од свога тајног саветника упутства затражити зато су — као што ћемо даље видети како управитељ тако и управа и надаље присуствовали и говорили, а само гласати не хтедоше.

Референт г. др. М. Михајловић чуди се пре пре свега тако силном напредовању „протестантизма“ у сред нашег православног сијона; побија разложно неосновану тврдњу г. управитеља, да смо ми незаконита скупштина и да немамо правоваљана гласа, што су нам — тобож — акције пропале. Опширно разлаже тешкоће сазива ове скупштине и мотиве сазивача, те одбија разна недостојна подметања од стране противника наших. Жали се што је управа скинула са дневног реда захтевану — и у први мах одобрену — другу тачку дневног реда — „Упрошћење и ујефтинење управе“ а предлаже из напред наведених разлога обуставу уплате од 25%.

Г. управитељ одговара: да је г. др. Михајловић веома много и врло лепо говорио; признаје да он није у стању одговорити на све то, но вели да је то у теорији лепо, ал' у пракси ружно.

Једногласно — од присутних 170 акција а 167 гласова — прима се предлог о обустави уплате.

Г. Миша Костић мерник из Руме, интерпелира управу: Дали је и она сама гласала за опростницу себи, јер му тако из прочитаног записника прошле скупштине изгледа? Пошто ово није на дневном реду, председник не дозвољава дискусију о том.

По §. 177. трг. закона предлаже г. др. Михајловић да се у најкраћем року — сазове нова скупштина са дневним редом: Упрошћење и ујефтинење управе и евентуални предлози.

(Г. А. П. Радовановић по свом „позиву“ гунђа; председник му прети да ће га дати избацити на поље.)

Поглаварски изасланик велеучени градоначелник г. Јован Милић у качеству повереника сигурности, коме је дужнос да слуша а не меша се докле год председник — који сву одговорност за ред носи — његове услуге не затражи, по уређеној му „грандеци“ и већ по „свом положају,“ устаје и држи дугачку орацију, те поучава присутне акцијонаре, да је данашњи дневни ред, у смислу дневног реда — по сл. кр. судбеном столу одобреном — исцрпљен, те он мисли да би с'отим данашњи дневни ред скупштински исцрпљен био и да је сваки даљи рад ове скупштине незаконит.

Г. др. Михајловић поучава га по слову §. 177. трг. зак. да је питање о новој скупштини свагда на дневцом реду, кад год то сл. скупштина затражи. Поучава га даље, да он није судски повереник, који има да бдије на дневним редом, него да је он просто као полицајац, да — ако то председник затражи — поремећени ред успостави, ал' да се он апсолутно ни једном речи нема мешати у сам ток дебате. Истодобно предлаже; да се због лакомисленог изигравања друштвених интереса и титрања са правима акцијонара управи неповерење изрази.

Г. повереник и опет говори, како он није мислио да вређа, ал' он мисли и т. д. Г. др. Авакумовић пита: у ком својству г. повереник говори? дал' као акционар или званично? Ако као акцијонар, дал' је положио акције и коме? Ако пак званично нека то изјави, јер би у том случају, сав наш даљи рад незаконит' био и ми би се морали удалити с' овога места. Г. повереник одговара, да он то неговори званично већ приватно, он само мисли и упозорује скупштину. — Скупштина виче да не треба његових „мисли“ и позива председника да му реч одузме. И тако г. градоначелник седе, но моли, да то никако не уђе у записник. Скупштина једногласно усваја предлог за скупштину са горњим дневним редом.

Предлагач г. др. М. Михајловић сам повлачи свој предлог о неповерењу, јер види да би то управи повољан повод био, да скупштину терети прекорачивањем дневног реда.

Он се задовољава тиме, што нико од скупштинара управу не узима у заштиту. Пошто је дневни ред ове скупштине исцрпљен, председник ју затвара.

То вам је у најкраћим потезима ток ове опањкане скупштине. Трудили смо се, да истинито и мирно опишемо право стање ствари, те тиме дамо истинску слику нашега рада. Нити смо што шта крили, нити дометали. Те мирном савешћу ступамо пред читалачку публику и ведрим челом питамо ту господу букаче, који нам своја недела подмећу. Где је ту поткопавање, где пропаст завода? Каква је то „брука,“ какав то атентат?

У овом чланку расправили смо објективно питање о штедијници, доказали смо; да је штедионица у почетку била скроз конзервативан институт, да је само за врло кратко време била друкчија али да је сад већ од скоро три године дана амо и опет скроз конзервативан завод. Не замерамо ми њој то, ал' хоћемо да исправимо криве појмове, који су се у читалачкој публици о њој поткрали. Доказали смо надаље, да је наше држање према штедијници, скроз лојално и да је сваки корак, кога смо учинили, у корист завода и ако је у многоме незгодан по управу. Доказалисмо и то, да нити је странка управина — странка једне политичке партије; нити наша странка, да је припадала каквој политичко јасно одређеној партији. Било је и у једној и у другој свакојаких политичких боја, као што се то већ и по себи самом разуме, чим се укрсте материјални интереси. Питање то и није политичко, да би се ма и приближно могло говорити о каквој погодби, савезу или фузији. Ствар је сувише проста за сваког, који хоће поштено да мисли. Питање цена. Пита се напросто, хоћели акционари и надаље да издржавају три чиновника без икакве своје хасне, и да ухљебе три човека, — а при томе да још и себе новим великим теретом (25 ф. по акцији) оптерете? Или је паметније да се управа ујефтини и упрости, а акцијонари ничим неоптерећавају?

Овако би сваки безпристрастан то питање ставити морао и сватио. За управу је то дакако у много друкчије. За њих је то питање леба. И то је баш узроз, да је странка управина то питање наопачке ставила и необавештеној публици песак тиме у очи сипала. Жао нас је господо, ал' сваки је себи најближи — отуд и та опозиција према управи и њезиним пријатељима. Из пријатељства према неким интересираним члановима управе странка је управина јако забасала и почела да — денунцира.

Не тврдимо, да је то странка хотимично и с пуним појимањем самога домашаја чинила. Познато је нама веома добро, да недело то терети само мален број — шачицу људи, — најближих пријатеља управиних. Понеки и од њих згадиће се на тај посао, док га пријатељска узрујаност мине. Ал' то неће минут правога суфлера, правог покретача — самог дописника понеких органа. С пуном свешћу, с пуним појимањем, обасипао нас је он и обасипа нас гадним подметањем његових чада духовних. Скроз морално покварен, прави морални пакао — а катилинарска егзистенцира пљује он на све што му интересу негоди.

Но вратимо се на ствар!

У овој борби играо је управни одбор не лепу улогу. Он се је опирао сваком раду, сваком спорazуму из лична рачуна, из лична ината; а заклањао се лажно „интересом завода.“ — Скупштина нова (која се скоро мора сазвати) здерати ће и ту маску. Но радо признајемо, да би много што шта друкчије било, да управитељ неслуша — по несрећи, злосретне, савете злогласног трибуна. Његовом иницијативом покренута је та лажна основа; питање по себи веома просто — он је замрзио, а у свом интересу. Његовом иницијативом покренута је и та хајка на „ватиканске“ радикале у неким новосадским листовима, и он који треба да ћути и да се покрива, себе гради праведним судијом људма чиста карактера и поштена. Ушло је у моду нападати напреднију струју иза бусија, а све у уверењу да се они и надаље бранити неће.

Статистика руске индустрије.

Индустрија руска напредује у велико као што то тврде путници и они који су видели руску изложбу у Москви. Увоз страних фабриката смањен је не само услед високе царинске тарифе, но и услед развитка руске индустрије, која је све више и више у стању да подмирује домаће потребе како богатијега сталежа, тако исто и сиромашнијега. У извесним врстама индустрије, н. пр. у тканинама, Русија је достигла велики ступањ, нарочито што се тиче квалитета, чистоће оригиналности и јевтиноће. У руском индустријском музеју има таквих мустара московске индустрије које падају јако у очи, и које се могу потпуно упоредити са мануфактуром милхаузенском. По мишљењу једнога енглеског генералног конзула у Персији, фабрикати руски готово хоће да освоје пијаце персијске и да са свим истисну фабрикате енглеске.

Русија се не може више сматрати као земља искључиво агрикултурна (пољопривредна.) Агрикултура у Русији има и своју специјалну важност; истина, она и доста трпи од конкуренције америчке и аустралске, али стоји и то, да се Русија знала користити искуством ових двеју држава. Русија журно ради да се што више користи и другим богаствима природним; тако обрађивање винове лозе учинило је велике напретке.

Врло је занимљиво загледати у статистику руске индустрије. Један чиновник у руском министарству финанције, М. П. Орлов, штампао је 1881. општу статистику руске индустрије под насловом „Преглед фабрика и мануфактуре у европској Русији“. Друга свеска овога дела обухватиће Финландију, Кавказ, Сибир и средњу Азију. У поменутом делу писац није обухватио сву руску индустрију, но само фабричну. Иначе дело је израђено врло брижљиво и научно, и оно је од много веће важности, но што се то може судити по самом наслову. У њему је тачно обележена подела и територија разних грана народне производње, сума целокупне производње и бројно стање радника. Забележена су, шта више, и имена појединих фабриканата.

1884. Русија је имала 33.815 фабрика и 932.000 радника фабричних, који су производили годишње еспапа у вредности 1,521,453.000 рубаља. На првом месту долази губернија московска, која је године 1884. произвела робе за 218.000·000 рубаља. За тим долази губернија петроградска са 159 милиона; владимирска са 89; петроковска и кијевска са 84; варшавска са 55; харковска и подолска са 48; лифландска са 43; херсонска са 36; саратовска са 31; естландска са 29 и коспромска са тулском са 28 милиона рубаља.

Највеће су пак фабрике у Русији: мануфактурна тканина Шајблера и Лоца, која производи годишње 15 милиона рубаља; Кревхолма, која производи 9 милиона; Морозова и компаније која производи 8 милиона и рафинерије друштва одеског, које производе 8½ милиона рубаља. Између осталих постоје још фабрике за каучук, чоху, тканине, дуван, три фабрике за рафинерију шећера и свака производи годишње 5 до 6 милиона рубаља.

У Русији најглавнија је индустрија памука. 1884. било је у јевропској Русији 661 предионица и фабрика са 200.000 радника, и у Пољској 240 са 22.700 радника. Предионица за памук има Русија 67, са 3,200.000 вретена и 116.500 радника, у њима се производи годишње више од 112½ милиона рубаља.

Фабрика пак за ткање памука Русија има 488, са 58.865 разбоја и 80.500 радника, а сума производње износи годишње 56 милиона рубаља.

Између осталога јевропска Русија има још 190 фабрика за разна ткива платна и памука са 14.500 разбоја, 19.000 радника, са годишњом производњом од 21,125·000 рубаља.

Индустрија текстилна и њене помоћне гране састоје се из:

68 предионица за лан са 4789 радника 5,173.000 — — 9 фабрика за тепихе са 802 радн. 550.000 год. производња у рубљама 323 разбоја — 41 ваљалица са 637 радн. 310.000 — — 390 фабрика за чоху са 48.003 радн. 40,769.000 — — 190 фабрика за штофове са 19.072 радн. 21,125.000 год. производња у руб. 14.500 разбоја — — 67 фабрика за предење са 1.487 радн. 1,051.000 — — 53 фабрика за вату са 648 радн. 854.000 — — 67 фабрика за предење памука са 116.494 радн. 112,540.000 год. производња у руб. 3,200.000 вретена — — 488 фабрика за ткање памука за 80·425 радн. 55,960.000 год. производња у руб. 58.865 разбоја — — 53 фабрике за ширит и грајтан са 1 908 радн.и 1,797.000 — — 55 фабрике за трукованье са 2.705 радника 3,687.000 — 24 фабрика за ланено платно са 20.780 радн. 13,078.000 год. производња у руб. 185.000 вретена — — 87 за платно са 14.481 радн. 7.860.000 и 6.529 разбоја — — 173 фабрика за свилу са 12.352 радн. 7,920.000 год. производња у руб. 10.059 разбоја — — 112 фабрика за вез са 2.625 радн. 2,680.000 — — 590 фабрика за бојадисање тканина и материје са 29.749 радн. 55,556.000 — — 68 специјалних фабрика за апретуру платна са 3.241 радн. 1,969.000 — — 308 фабрика за ужарију са 7.099 радн. 6,207.000 — — 31 фабрика за мушеме са 878 радн. 1,426.000 — — 29 фабрика за шешире са 739 радн. 1,005.000 — — 140 фабрика за артију са 13.304 радн. 14,697.000 — — 27 фабрика за артију у бојама са 1 209 радн. 216.000 — — 44 фабрике за производе од артије са 1.817 радника 2,602 000 год. производње у рубљама.

Индустрија за израду дрвета састоји се из: 438 стружница, са 13.208 радника, годишња производња 14 милиона рубаља; 96 фабрика за намештај (мебл), са 2.775 радника, годишња производња 2½ милиона рубаља. Као што се види, ова грана индустрије слабо је развијена. Индустрија ова концентрисана је већином у северним губернијама (губернија лифландска, архангелска, петроградска и т. д.) У 964 фабрике израђује се смола, катран и терпентин.

Хемијска индустрија броји скоро 200 фабрика са 5.423 радника с годишњом производњом од 13 милиона рубаља.

Русија још има 393 топионице за топљење лоја, са 3.790 радника, с годишњом производњом од 7 милиона рубаља; 373 фабрике сапуна, у којима се производи годишње 9 милиона рубаља; 332 фабрике за свеће, и 12 фабрика за стеаринске свеће, и у њима се производи годишње 9 милиона рубаља и 228 фабрика за израду свећа од воска, у којима се производи годишње 5,254.000 рубаља. У Русији много се троше свеће од воска.

Још треба споменути да Русија има 400 радионица за израду јеспапа ћурчијског, са 3.000 радника и с годишњом производом од 2,700.000 рубаља. Индустрија за израду чињених кожа броји 20.000 радника и производи се годишње 38 милиона рубаља.

Металургија броји: 143 фабрике за ливење, које производе годишње 2½ милиона рубаља; 41 фабрика за израду шина железничких у вредности 15¾ милиона рубаља; 261 фабрика за израду машина у вредности 39 милиона рубаља; 69 фабрика за израду гвоздених жица и јексера, у вредности 9 милиона рубаља и 182 фабрике за израду бакра и бронзе, са производњом годишњом од 7 милиона рубаља.

Кад се упореде бројеви од целокупне руске индустрије од 1884. са 1880. види се, да се број фабрика смањио са 3% док се међу тим цифра производње увећала са 231 милионом, а број радника увећао се са 71.000.

На послетку, остаје нам да напоменемо још то, да смо овај статични преглед руске индустрије израдили по једном стручном француском журналу који излази у Паризу. **„С. Незав.“**

Трговина.

= **Нови Сад** 5. (17.) септембра. На нашој житној пијаци покрај умереног довоза са пшеницом цена се истом зрну досадања одржала. Млинови су са израдом брашна у пуном послу те бољу врсту пшенице радо пазаре. Кукуруза врло мало доспе на пијацу цена је без промене. Зоб и јечам се слабо тражи. Данас је цена рани ова: Пшеница прве каквоће 7 ф., лакша роба 6 ф. 80—90 н. Наполица 5 ф. 70 н. Јечам 4 ф. 60 н. Зоб 4 ф. 50 н. Кукуруз 6 ф. 20 н. Све од 100 кгр.

Радња са производи на нашој пијаци је јако застала. Маст и сланина се само на мање тражи. Цене су свему без промене. Маст 64 ф. — 65 ф., на мање 67 ф. — 69 ф. Сланина сушена 64 ф. до 65 ф., тешка паљена 66 ф. — 68 ф. од 100 кгр.

Угојених свиња је мало на пијаци плаћа се за тешке 46—47 н., средње 46—47 н., лаке меснате 48 н,, од 1 кгр. Мршавих се свиња тражи но на пијацу мало доспева те су скупи; плаћа се за погодишњаке 18 ф. — 20 ф., годишњаке 30 ф. — 40 ф., двогод. 50 ф. — 60 ф., од пара. Јагњци 7 ф. 50 до 9 ф. од пара. Теоци 8 ф. — 16 од ком.

*

У **Будимпешти** 5. (17.) септембра. Пшеница умерено нуђена; воља за куповање ограничена; тенденција лабава; промета 24.000 м. ц. а цена је са 5 и до 7½ новч. попустила. Остала зрна су слабо тражена међутим цене нису се променуле. Плаћана пшеница потиска 82. 7 ф. 80 н. 81·5 7 ф. 80 н. 80·5. 7 ф. 70 н. 79 5. 7 ф. 65 н. Пештанска 81. 7 ф. 70 н., 79·5. 7 ф. 65 н. 78·5. 7 ф. 60 н. Бачка 80 и 79·5. 7 ф. 65 н. Поморишка 80. 7 ф. 75 н. Све на три месеца. Проја 5 ф. 40 н., за готов новац.

Термини: Пшеница за пролеће 8 ф. 42—44 н., пшеница за јесен 7 ф. 61—63 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 44—46 н. Зоб за пролеће 5 ф. 69—71 н., за јесен 5 ф. 13—15 н. Репица кол за септембар 14 ф. 25 н.

*

У **Бечу** 5. (17.) септембра. Недељни марвени вашар. Догоњено је 4408 ком. рогате марве. Цена је са 2 ф. по м. ц. скочила. Плаћани волови угарски 52 ф. до 62 ф., галички 54 ф. — 63 ф., немачки 52 ф. — 63 ф. Пустарски волови 48 ф. — 54 ф. Све од мет. центе.

Најновије вести.

— Из Београда јављају, да је чачанском владици Никанору, чим је дошао из Карлсбада, наложено да поднесе оставку. Он је то и учинио. На његово место, вели се, доћи ће владика Мојсије. Иде се за тим, да се синод преустроји. — Даље јављају из Београда, да је генерал Богичевић ступио опет у активну службу.

ПРИПОСЛАНО.*)

Господи дионичарима

I. сремског деон. винарског друштва и Илоку.

Повнато је п. т. г. г. да неки овдашњи грађани, употребивши као разлог броширу, коју је писао као што сам признаје, ради притајивања неовлаштено инкасованих новаца, одпуштени путник овог друштва г. Иван Матић, — заискаше поновно ванредну главну скупштину.

Првог пута неподкрепише г. г. тај свој захтев, са нужним бројем дионица, који опредељују друштвена правила. Сасвим наравно да управа мораде, необзирући се на друго што, тај захтев одбити.

Поновни пак захтев поднешен по г. Ђ. С. Бугарском овдашњем одветнику и преко тога, што је подупрт довољним бројем дионичара, нашла се подписата управа, принуђена одбити.

Разлоге који су нас до тог закључка донели приопћујемо п. т. г. г. дионичарима ниже молећи их да их пристрасно оценити изволе.

а.) Подписана управа ангажована је у том подузећу са $^1/_5$ укупних акција. Можел' дакле бити једна пропалица више заинтересована опстанком овог подузећа од нас, који приличан део свог иметка у њега уложисмо.

б.) Као чланови управе, повлачимо као дневничари у име награде за свој дан службовање једну форинту. Друштвене просторије отворене су од 6 до 12 до подне. После подне од $^1/_2$2—8 сати. Морамо дакле сваки пут цели дан у друштвеном послу за незнатну награду пропустити. Мислимо да нам се неће дакле спорити да ту дужност више из патриотизма вршимо а не можда ради какова материјална бољка.

ц.) Напред споменуто сваког мора уверити, да нас себичлук не руководи. Да пак тако, до сад увек већина на главним скупштинама присутних дионичара судила је, јасно се огледа у околности што смо њеним поверењем пуних осам година на челу друштвене управе. Кроз то време г г. примисмо ми, а све у намери да користимо подузећу на себе, равне обвезе, којих се ми за један час отрести неможемо.

Сасвим наравно да неможемо допустити ни то да можда оно што се данашњим даном у поседу друштва налази пређе можда под управу људи у којима ми невидимо довољно гаранције, да ће тим управљати тако како би ми без сопствене штете прошли.

д.) Четврти је разлог томе да незадовољисмо захтеву да се сазове ванредна скупштина тај: што ми све осваде у споменутој брошири наведене опровргнусмо изим оне где се нападају као „можда неисправне биланце од г. 1882. и 1883." Те су биланце прегледате од два надворна одбора.

Затим, од на главној скупштини од год. 1885. ли зато изабраног одбора од пет лица. Зацело дакле да чланови тих више могоше и више осећаше према друштву од човека који је стојећ у друштвеној служби блудно злорадио поклоњено му поверење.

Дакле природно је да ту фабулу несавестног човека, несматрамо довољним разлогом за сазив ванредне главне скупштине, које је са приличним а безпредметним издатцима скопчано.

е.) Данашњи дани, дани куповања бербе, најодлучнији су за целу пословну годину. Није дакле времена, за задовољавање себичних ћефова, а на уштрб друштва за чију пасиву ми лично покретним и непокретним имањем добри стојимо.

ф.) Од редовне главне скупштине дели нас пуна 3 месеца. Онда смо готови дати рачун о свом раду.

г) Последњи пак разлог који нас је до тог закључка довео тај је: што г. г. у напоч пропису друштвених правила: да се сазив главне редовне или ванредне главне скупштине бар месец дана пре заказаног дана у званичним новинама обнародовати има, ванредну главну скупштину у 15 дана затражити.

Саопћујући ово г. г. дионичарима, обећајемо у неукраћеном року, ради њиховог равнања, у кратко оцртати им потање не само своје личне одношаје са г. г. која тај захтев поднеше, већ и много што шта омогућити г. г. дионичарима да си створе праву слику не само те г. г. што хајку дигоше већ и намере које их у то руководе.

Још нам је приметити да од надлежног суда ради умирења п. т. г. г. дионичара проти себи истрагу замолисмо, т. ј. прегледбу књига.

Оволико равнања и умирења г. г. дионичара.

Управа
I. сремског деон. вин. друштва.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни уком погледу.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Рачуница за други разред народне школе. Према наставном плану вис. кр. уг. министарства и вис. школ. савета а по најбољим изворима написао Аркадије Вуковић учитељ. Одобрена и препоручена од високог срп. нар. школског савета. Друго поправљено издање. Вел. Бечкерек, 1888. Издање књижаре и штампарије Ј. Грчића. Цена 10 новч.

Рачуница за трећи разред народне школе. Према наставном плану вис. кр. уг. министарства и вис. школ. савета а по најбољим изворима написао Аркадије Вуковић учитељ. Одобрена и препоручена од високог срп. нар. школског савета. Друго поправљено издање. Вел. Бечкерек 1888 Издање књижаре и штампарије Ј. Грчића. Цена 12 новч.

Рачуница за четврти разред народне школе. Према наставном плану вис. кр. уг. министарства и вис. школ. савета а по најбољим изворима написао Аркадије Вуковић учитељ. Одобрена и препоручена од високог срп. нар. школског савета. Друго поправљено издање. Вел. Бечкерек, 1888 Издање књижаре и штампарије Ј. Грчића. Цена 20 новч.

Јавна захвала.

Православна црквена општина земунска са поносом угледа ради, предаје јавности: Да је дарежљива десница удове госпође Јулиане Јовановићке из Земуна даровала свето-Богородичној цркви једно красно, од кадифе златом богато извежено небо; даље два велика сребрна престолна чирака; два голема чирака од меди пред иконостас; за тим је иста племенита душа дивно обновити дала старо небо свето-Богородичне цркве за свету Тројичну горњо-варошку цркву.

С тога ова општина благодарећи врлој приложници и добротворци својој за те скупоцене и богато украшене поклоне искрено јој довикује: Живела на многаја љета!

Нека би свемогући дао, да се множе такове родољупке и добротворке нашој светој цркви!!

Из XII. седнице црквеног одбора у Земуну, 1. (13.) септембра 1888. г.

Перовођа: **Стеван Зарић.** Председник: **Петар Петровић.**

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 36. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

Слава препородиоцу српске књиге, слава неумрлом Вуку Стефановићу-Караџићу! (Уз слику.) — Хања. (Наставак.) — На страшном суду. Песма А. Гавриловића. — Данка. Слика из живота. По немачком Јулка Ђ — Ђути! (Ida von Düringsfeld.) Превео С. Д. Мијалковић — Прилошци И. Рузарца. в.) Feyezkeo=Сланкамен. г.) Проклета Јерина. — Неке примедбе на чланак: „Народна традиција и непогрјешими историци". Од дра Павла Падејског. — Бранич српскога језика. Од Јована Живановића. — Ковчежић. — Гласник. — Књижевне белешке. — Смесице.

„Стражилово" излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 ф. а. вр. на целу годину, 2 ф. 50 нов. на по године, 1 ф. 25 нов. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 ф. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова" у Нови Сад.

НОВА ШКОЛСКА КЊИГА.

У књижари и штампарији Ј. Грчића у В. Бечкереку сад баш изађе из штампе

РАЧУНИЦА

за српске народне и комуналне школе

друго допуњено и поправљено издање

према наставном плану вис. кр. уг. министарства и високог школског савета.

ОДОБРЕНА И ПРЕПОРУЧЕНА ОД ВИС. ШКОЛСКОГ САВЕТА.

Књига I. за II. разред — — — — 10 нов.
Књига II за III. разред — — — — 12 „
Књига III. за IV. разред — — — — 20 „

а може се осим код издавачке књижаре и у књижари Браће Јовановића у Панчеву, Луке Јоцића и Браће М. Поповића у Н. Саду, Миливоја Каракашевића у Сомбору и Јована Радака у Кикинди добити.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Пошто слав епарх. школ. власт новоизабраног учитеља није потврдила, и пошто је решење горехваљене власти нами послато, да се има поново стечај отворити, ради попуњења учитељског упражњеног званија у Чоки. На основу дакле горехваљене наредбе, отвара се поново стечај на упражњено учитељско званије у Чоки. Плата је учитељу 200 фор. које месечно редовно прима из политичне местне благајне, и од сваког брачног пара по 80 п. које износи годишње 135 ф. у име доходка, 3 ланца ораће земље, на коју учитељ порез плаћа, слободан стан са 3 собе, кухињом, јестивицом, шталом шупом и вртом, и од сваког погреба где позван буде по 50 нов. Сламе за огрев за школу и учитеља колико потребно буде.

Учитељу спада у дужност у цркви појати и децу у пјенију обучавати и перводство извршивати.

Оспособљени који желе ово место получити, нека своје добро снабдевене молбенице за 14 дана овоместном школ. одбору поднесу.

У Чоки 29. августа 1888.

Станко Николић перовођа. — **Школски одбор.** 3—3

СТЕЧАЈ.

На двема новоотвореним вероисповедним школама у Елемиру отвара се овим стечај на једно учитељско и једно учитељичко место.

Годишња плата учитељице састоји се из 300 ф. у готовом, и стана, који ће јој општина најмити и који ће се, док се и за њу стан не подигне, из једне собе, кујне и коморе састојати; а учитеља, из 400 ф., стана у натури (две собе, кујну, комору, подрум) и баште од 800 □ метери. Осим тога добијаће учитељ награде за перовођство, док се год за то вољним и способним покаже 50 ф.

У име огрева добиваће учитељица 6 метери сламе, а учитељ, заједно с огревом за школе, ополико, колко му буде потребно било.

У дужност учитељу спадаће у цркви да пева и децу школску црквеном певању да обучава.

Рок стечају траје до 18. (30.) септембра о. г. избор пак обавиће се дне 25. септ. (7. октобра) о. г.

Од учитеља имаће првенство они, који буду показали, да поред учитељске способности мађарским ил немачким језиком како у писму, тако и у речи довољно владају, и који осим тога и светског изображења имају.

Ко на преднаведена места компетовати жели, нека се до горезначеног дана потписаној општини пријави, па јој и своју ваљаноиструирану молбеницу поднесе.

Елемир, 31. августа (12.) септембра 1888.

Елемирска српско-православна црквено-школска општина. 2—3

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ПАЈЕ РОМАНОВИЋА

У НОВОМ САДУ

потребује спомоћника. Исти мора добро мађарски знати. 3—3

ПАМУЧАРСКА И СРПСКО-ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА

ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА

У НОВОМ САДУ

потребује једног спомоћника, треба да зна осим свог српског језика, нешто немачки и мађарски. У сличном послу вичан има првенство. 3—3

МАНУФАКТУРНИ ПОМОЋНИКА

потребује радња

ПАНТЕ СПАИЋА СИНА

У МИТРОВИЦИ.

Ступити могу одма. Брзојавни оферти уважиће се. 3 4

Günstige Gelddarlehen

können jene erlangen, welche eine ständige Jahreswohnung besitzen, beziehungsweise diejenigen welche über ein Einkommen verfügen u. zw. **Gewerbetreibende, Kaufleute, Beamte, Officiere, Private, Grundbesitzer** u. s. w. dem Verhältniß entsprechend von **fl. 50 bis 1000 fl.** als **Personal-Credit** rückzahlbar in kleinen wöchentlichen, monatlichen oder virteljährigen raten, gegen 6 Percent Verzinsung.

Auf **Intabulationen** Beträge bis zu jeder Höhe auf **Amortisationen** oder ohne solche. Nähere Auskunft bei **G. A. Steiner Budapest, Gr. Károlyi utcza 12.** Brieflichen Aufträgen sind 3. St. Marken anzuschließen. 1—3

ПОЗИВ

на ванредну главну скупштину

ДЕОНИЧАРА

„СРЕМСКО-КАРЛОВАЧКЕ ШТЕДИОНИЦЕ"

У СРЕМ. КАРЛОВЦИ

која ће се држати у понедељак 3. (15.) октобра о. г. у 9 сахати пре подне у саборској дворани.

На дневни ред стављено је:

1. Избор председника.
2. Избор перовође.
3. Упрошћење и ујефтинење управе, чиновништва и послуге.
4. Усљед оставке управитеља и неколико чланова из управног и надзорног одбора, избор нових чланова на упражњена места.

Срем. Карловци 5. (17.) септембра 1888.

УПРАВА
сремско-карловачке штедионице.

1—3

Д. КОДА У НОВОМ САДУ.

ЛАК ЗА ПОД

ПАТОС

АЛОЈЗА КАЈЛА У БЕЧУ

ИЗВРСТАН МАЗ ЗА МЕКЕ ПАТОСЕ. ЦЕНА ПО БОЦИ 1 ФОР. 35 НОВЧ.

ВОШТАНА ПАСТА

НАЈБОЉЕ И НАЈПРОСТИЈЕ СРЕДСТВО ЗА УТАПАЊЕ (EINLASSMITTEL) ПАРКЕТА.

Цена по 1 дози 60 новч. — Препоручује

Д. КОДА У НОВОМ САДУ КОД „МРНАРА".

ГЛАВНА ПРОДАЈА У ЗЕМУНУ КОД

АНТОНИЈА Г. ДИМИТРИЈЕВИЋА.

Поруке из места у којима се наша стоваришта не налазу, нека се упутити изволу на фабрично стовариште А. Кајла Беч IV. Resselgasse бр. 5.

Цена пакету од 5 кила 6 фор. 11—15

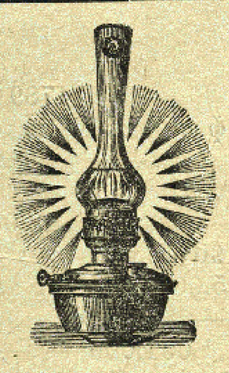

П. Н.

У новије доба уносе у трговину разне фирме интензивне лампе и светиљке под именом

„МУЊЕВИТЕ ЛАМПЕ"

а тиме се иде за тим, да се на рачун моје ц. кр. привилеговане муњевите лампе заварава публика.

Моја ц. кр. прив. муњевита лампа за аустро-угарску монархију производи се само у фабрикама за лампе г. ЂОРЂА НИЦШЕА у Нидер-Ајнсидлу и у Велмсдорфу код Никсдорфа у Чешкој и из тих се фабрика она уноси у трговину.

Моја ц. кр. прив. муњевита лампа носи горњу заштитну белегу и потпис „M. Herrmann," на што молим да се пази. Сва могућна подражавања ја најстрожије пазим.

С особитим поштовањем

М. Херман, Brieg, Bez. Breslau.

Сложиште код ВИЉЕМА ВАЈСА у Новом Саду. 1—2

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. — Одговорни уредник Јаша Томић. — Српска штампарија дра Светозара Милетића.